

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Gfv.VI.30.378/2023/3.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperes: ...

A felperes képviselője: Dr. Némethi Gábor ügyvéd

Az alperesek: ... I. rendű

Momentum Credit Pénzügyi Zártkörűen Működő Részvénytársaság (1138 Budapest, Váci út 140.) II. rendű

Az I. rendű alperes képviselője: Lajer Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Lajer Zsolt ügyvéd)

A II. rendű alperes képviselője: Dr. Svoren Ákos kamarai jogtanácsos

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 72.Pf.634.494/2021/5. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 21.P.88.025/2019/32. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a felperesnek 56.300 (ötvenhatezer-háromszáz) forint, az I. rendű alperesnek 82.550 (nyolcvankétezer-ötszázötven) forint, a II. rendű alperesnek 44.330 (negyvennégyezer-háromszázharminc) forint felülvizsgálati eljárási költsége merült fel; a meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték összege 177.300 (százhetvenhatezer-háromszáz) forint.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű alperes mint hitelező és a felperes mint adós között 2008. január 28-án deviza alapú kölcsönszerződés jött létre 14.800 CHF hitelkeret összegre, 1.950.000 jóváhagyott forint összegre, 120 hónap futamidőre, 6,2% teljes hiteldíj mutató mellett.

[2] A szerződés 10.6. pontjában a felperes elismerte, hogy a banktól azt az előzetes felvilágosítást, amely szerint deviza alapú kölcsön vonatkozásában árfolyamkockázata keletkezhet, megértette és kijelentette, hogy ezen információ ismeretében is igénybe kívánja venni a kölcsönt a szerződésben foglaltak szerint.

[3] Az I. rendű alperes a kölcsönszerződés megkötése előtt, 2007. december 12-én „Nyilatkozat a deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásul vételéről” című okiratban tájékoztatta a felperest a deviza alapú hitel fogalmáról, arról, hogy a deviza alapú hitel alatt olyan hitel értendő, amelynek összege nem magyar forintban, hanem az igényelt devizanemben, például svájci frankban kerül meghatározásra. A bank a hitelt forintban bocsátja az adós rendelkezésére, de a tartozást devizában tartja nyilván és a hitel visszafizetése is forintban történik. A tájékoztatás kiterjedt arra is, hogy deviza alapú hitelek esetén a bank a folyósított devizahitel összegét átszámítja forintra, ekkor személyi kölcsön esetén a bank magánszemélyekre vonatkozó valuta-vételi, szabad felhasználású jelzáloghitel esetén a bank által alkalmazott, a magánszemélyekre vonatkozó devizaárfolyamon, a törlesztéskor pedig a forintban befizetett összeget a bank magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyamon számítja át devizára. A tájékoztatás szerint a folyósításkor és a törlesztéskor alkalmazott árfolyam közti különbség változatlan árfolyam mellett is emeli a hitel költségét. Amennyiben a deviza alapú hitel devizaneme és a forint közötti árfolyam változik, az hatással lesz mind a folyósítandó hitelösszeg, mind a tőkét és kamattartozást magában foglaló törlesztőrészek, valamint egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára. Ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilvántartott törlesztőrészek ellenértékéért, amennyiben gyengül, úgy a fizetési terhek nőnek. Emellett a deviza alapú hitelek kamata a nemzetközi kamatok változása miatt is módosulhat. Rögzítette a tájékoztatás az adós lehetőségét arra, hogy a futamidő alatt kérelmére a bank a még fennálló tőketartozás összegét magyar forintra konvertálja. A felperes az okiratban kijelentette, hogy az alperestől a deviza alapú hitel igénybevételével összefüggésben felmerülő kockázatokról – különös tekintettel az árfolyamkockázatokra – a szükséges tájékoztatást megkapta és azt megértette; a deviza alapú hitelt a fentiek ismeretében is igénybe kívánja venni, annak kockázatait kizárólag ő viseli.

[4] A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolás alapján 2015. február 1-jei fordulónappal a tisztességtelenül felszámított összeg 2.270,90 CHF volt.

[5] Az I. rendű alperes a kölcsönszerződésből eredő követelését 2017. március 17-én a II. rendű alperesre engedményezte.

A kereseti kérelem és ellenkérelem

[6] A felperes keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és annak jogkövetkezményeként elsődlegesen az eredeti állapotot helyreállítását kérte akként, hogy tartozása 604.365 forint, amelyet részletekben köteles megfizetni. Másodlagosan az árfolyamkockázat maximalizálásával a szerződés érvényessé nyilvánítását, és a kamatokkal növelt tartozásának 1.819.587 forintban történő megállapítását kérte, szintén részletfizetés mellett.

[7] Érvényesített jogként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1), (2) és (4) bekezdéseit, 209/A. § (2) bekezdését, 237. § (2) bekezdését, 239. § (2) bekezdését, a DH2 tv. 37. § (1) bekezdését és 37/A. §-át jelölte meg. Hivatkozott továbbá az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-118/17., C-260/18. számú ítéletére, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) 6. cikk (1) bekezdésére, valamint az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 169. cikkére. A kölcsönszerződés érvénytelenségét – többek között – arra tekintettel állította, hogy nem volt megfelelő a szerződéskötést megelőzően az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás.

[8] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[10] Döntését a felülvizsgálati kérelemmel érintett körben azzal indokolta, hogy a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmazta mind az árfolyamkockázat ismertetését, mind annak hatását a törlesztőrészletekre. Kifejezetten tartalmazta, hogy a deviza alapú hitel kockázatait kizárólag a felperes viseli. A tájékoztatás tartalma alapján nem lehetett arra következtetni, hogy az árfolyamváltozás lehetősége ne volna valós és az ne következhetne be a futamidő alatt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a nyilatkozat világos és érthető volt, amit alátámasztott a felperes perbeli nyilatkozata is, miszerint azt az aláírás előtt megértette. Mindebből következik, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat megfelelt a szerződés megkötésekor hatályos jogszabályoknak, ezért a kölcsönszerződés nem érvénytelen. Erre tekintettel a kereset összecszerűségét nem vizsgálta.

[11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Rögzítette, hogy a felperes fellebbezése csak a másodlagos kereseti kérelme szerinti ítélet meghozatalára irányult, amelyet a nem megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatásra alapított, ezért a másodfokú bíróságnak csak ebben a körben kellett az elsőfokú ítéletet felülbírálnia. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és annak indokaival is.

[12] A fellebbezés kapcsán kiemelte, az EUB C-186/16. és C-51/17. számú döntései kapcsán a tájékoztatás megfelelése körében a Kúriának az ezzel kapcsolatos elvi iránymutatásai, a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. Polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: 6/2013. PJE határozat) 3. pontja és a 2/2014. Polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: 2/2014. PJE határozat) 1. pontja változatlanul irányadóak, utóbbi ad iránymutatást az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelő voltának megítéléséhez.

[13] Az I. rendű alperes a felperes által aláírt és tudomásul vett kockázatfeltáró nyilatkozatban a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak alapján ezen kívánalmaknak megfelelő, világos és érthető tájékoztatást adott az árfolyamkockázatról. Az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesnek a szerződés és a kockázatfeltáró nyilatkozat alapján egyértelműen felismerhetőnek kellett lennie, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, annak bekövetkezése jelentős mértékben megnövelheti a fizetési terheit, a rá kedvezőtlen változásnak nincs felső határa. Az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. Az EUB C-227/18. számú ítélete (helyesen végzése) szerint nincs feltétlenül szükség kifejezett figyelmeztetésre arra vonatkozóan, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa.

[14] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, a pénzügyi intézménynek nem kellett konkrét gazdasági adatokat, számításokat és gazdasági elemzéseket levezetnie.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[15] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, egyben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is. Felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a másodlagos kereseti kérelmének megfelelő határozat meghozatalát kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésébe, 209/A. § (2) bekezdésébe, az Alaptörvény M cikk (2) bekezdésébe és a 28. cikkébe ütközően jogszabálysértő. Ellentétes az EUB C-26/13., C-186/16., C-51/17. számú határozataival, valamint a Kúria 2/2014. PJE határozat 1. pontjában írtakkal, és jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.I.21.234/2020/8. számú közzétett határozatától.

[16] Érvelése szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat nem tartalmazott megfelelő tájékoztatást, az nem biztosította számára a szerződéskötés következményének kellő megismerhetőségét. A tájékoztatás alapján alappal gondolhatta azt, hogy az árfolyamingadozás kiegyensúlyozott. Abban semmilyen figyelmeztetés nem volt arra, hogy a forint árfolyamának esetleges súlyos leértékelődése a szerződés teljesítését gazdaságilag elnehezíti. A felperes számára az árfolyamkockázatnak, illetve a forint leértékelődésének a felperes gazdasági helyzetére gyakorolt hatására nézve az I. rendű alperes semmilyen érdemi információt nem szolgáltatott, ezért tájékoztatása nem volt alkalmas arra, hogy átláthassa a vállalt kötelezettségét.

[17] Hangsúlyozta, a perbelivel egyező tartalmú írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozatot a Kúria a Pfv.I.21.234/2020/8. számú ítéletében tisztességtelennek találta, amely hivatkozást a másodfokú bíróság alaptalanul mellőzte.

[18] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem visszautasítását, ennek hiányában a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

Álláspontja szerint az általa adott tájékoztatás alkalmas volt arra, hogy a felperes felismerje, az általa választott deviza alapú kölcsönnek árfolyamkockázata van, mi az árfolyamkockázat tartalma, ezek alapján mérlegelni tudta, hogy milyen hatással lehet ez a törlesztőrészekre, és ezt a kockázatot kizárólag a felperes viseli, valamint az árfolyam kockázattól tud mentesülni (a kölcsön forintkölcsönre váltható). A Kúria már több precedensértékű határozatában megállapította a perbelivel azonos tartalmú tájékoztatás megfelelő voltát. Kérte továbbá az eljárás felfüggesztését a Kúria Jogegységi Panasztanácsa előtt általa kezdeményezett eljárások befejezéséig.

[19] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a Kúria 2. sorszámú – a felülvizsgálatot engedélyező határozatának – hatályon kívül helyezését és tartalmi hiányosságokra hivatkozással a felülvizsgálat megtagadását, az ügy érdemét tekintve pedig a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[20] A Kúria a felülvizsgálatot a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (3) bekezdése alapján engedélyezte, mert az ítélet jogkérdésben – az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tekintetében – eltért a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától (Pfv.I.21.234/2020/8.).

[21] A II. rendű alperes ellenkérelmében foglaltakra tekintettel a Kúria rámutat, az engedélyezési kérelem törvényben meghatározott tartalmi követelményeinek teljesülését hivatalból vizsgálta, és azt érdemi elbírálásra alkalmasnak találta. Érdemi vizsgálata eredményeként pedig a felülvizsgálatot engedélyezte a 2. sorszámú végzésében. E végzéséhez a Pp. 404. § (1) bekezdése, valamint 364. §-a folytán alkalmazandó Pp. 357. §-a alapján annak közlésétől kezdve kötve van, így e határozata hatályon kívül helyezésére nincs is eljárásjogi lehetőség, ilyenre a II. rendű alperes sem hivatkozott.

[22] A Pp. 409. § (3) bekezdése alapján történő engedélyezést az indokolta, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én kelt, a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. határozata (a továbbiakban: JPE határozat) meghozatalát követően – miután a Jogegységi Panasz Tanács az árfolyamkockázati tájékoztató megfelelőségét érintő jogegységi panaszt érdemben elbírálta, és azt a jogkérdésben való eltérés tekintetében alaposnak találta – nem vonható kétségbe, hogy az jogkérdésnek minősül [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. §, 41/D. §]. A JPE határozat értelmében a Kúria bármely határozatának a jogegységi határozatban foglaltaktól ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható, ennek megfelelően az ilyen határozatoktól való eltérésre felülvizsgálati kérelemben és jogegységi panaszban sem lehet eredményesen hivatkozni. Mindezt a II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében megjelölt, a Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú (BH2021.5.141.) határozatának [43]-[44] pontjaiban (a BH szerinti szerkesztett formában a 39-40. pontokban) írtak már nem hivatkozhatók, így a felülvizsgálat megtagadásának alapjául nem szolgálhattak.

[23] A Kúria nem találta alaposnak az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelem visszautasítására irányuló indítványát sem.

[24] A Pp. 413. § (1) bekezdés *b)* pontja, valamint az azt értelmező, az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak az új Pp. hatálybalépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló

1/2017. Polgári jogegységi határozat értelmében a Pp. alkalmazása körében is megfelelően irányadó, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény alapján a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabály megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja (Kúria Pfv.I.22.488/2016. - BH2018. 53.). Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel [1/2016. (II.15.) PK vélemény 6. pont, Kúria Gfv.VII.30.577/2016/6. - BH2017.196.].

[25] Egyes jogszabályi hivatkozásokat érintő részbeni tartalmi hiányosság azonban nem ad alapot a felülvizsgálati kérelem visszautasítására. Ilyen esetben a Kúria érdemben a felülvizsgálati kérelemnek csak a tartalmi követelményeknek megfelelő részét vizsgálja, a jogi okfejtést nem tartalmazó hivatkozások vizsgálatát mellőzi (Kúria Gfv.VI.30.357/2022/6.). A Kúria hangsúlyozza ugyanakkor, hogy az ilyen jellegű ügyekben a 2006. márciusát követően kötött szerződések esetén a Kúria joggyakorlata szerint a felülvizsgálati kérelemben jogszabálysértésként a régi Ptk. 209. § (1) bekezdését szükséges és egyben elegendő is megjelölni ahhoz, hogy a Kúria érdemben vizsgálhassa az ügy tárgyát képező árfolyamkockázati tájékoztató megfelelő voltát. (Kúria Jpe.I.60.041/2022/12., Jpe.II.60.040/2022/7.) A felperes a felülvizsgálati kérelmében ennek a jogszabályi rendelkezésnek a megsértésére hivatkozott, és előadta annak indokait is.

[26] A Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti eljárást Gfv.VI.30.518/2021/11. számú végzésével a Kúria Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítéletével szemben kezdeményezett Jpe.II.60.040/2022. számú, illetve a Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítéletével szemben kezdeményezett Jpe.I.60.041/2022. számú jogegységi eljárások befejezéséig felfüggesztette.

[27] A folytatódó eljárásban a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okokból az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.

[28] Az árfolyamkockázati tájékoztatás tekintetében a magyar jog és a fogyasztói irányelv rendelkezései, továbbá ezek bírói gyakorlata egyaránt irányadó. Ahogyan az EUB már értelmezte, a fogyasztói irányelv 4. cikkének (2) bekezdése egyrészt minimumszabályokat ír elő, másrészt megszorítóan értelmezhető kivételt biztosít a 3. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességtelenségi vizsgálat alól (C-186/16. sz. Andriuc ügy 34. pont; C-84/19. sz. Credit Profi Polska ügy). A fogyasztói irányelv értelmében az átláthatósági követelmények funkciója, hogy a szerződés elsődleges tárgya csak abban az esetben képezi a 3. cikk (1) bekezdésében előírt értékelés tárgyát, ha az adott feltételek nincsenek világosan és érthetően megfogalmazva.

[29] A fogyasztói irányelv 3. cikk (1) bekezdésének értelmében a szerződési feltételek tisztességtelenségnek, ha ellentétesek a jóhiszeműség követelményével, és a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéznek elő a fogyasztó kárára.

[30] A 8. cikk azonban lehetővé teszi a tagállamok számára a fogyasztók magasabb szintű védelme érdekében szigorúbb nemzeti rendelkezések elfogadását. Az EUB joggyakorlata értelmében bár főszabály szerint a tagállami legfelsőbb bíróságok ítélkezési gyakorlata nem tartozik a 8. cikk szerinti szigorúbb nemzeti rendelkezések közé, ugyanakkor, ha a nemzeti legfelsőbb bíróságok a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének értékelésére szolgáló bizonyos kritériumokat dolgoznak ki, amelyeket az alsóbb fokú bíróságoknak de facto be kell tartaniuk, vagy amelyek alkalmazása kötelező a számukra, akkor ezt összeegyeztethetőnek tekinthető a fogyasztói irányelvvel, ha az így használt kritériumok képesek hatékony jogorvoslatot nyújtani a fogyasztónak, és az alsóbb fokú

bíróságokat ez nem korlátozza az előzetes döntéshozatali kérdéseik EUB elé terjesztésében (C-96/16. és C-94/17. sz. Banco Santander Escobedo Cortés egyesített ügyek 62–71. pont; C-118/17. sz. Dunai ügy 60–64. pont).

[31] A magyar jog szabályai és annak értelmező bírói gyakorlata (régí Ptk. szabályozása, jogegységi határozatok) a fenti elveknek megfelelően a fogyasztói irányelvi minimumszabályozásnál szigorúbb mércét alakítottak ki. A Kúria által – a jogegység, a bíróságok egységes ítélkezési gyakorlatának biztosítása érdekében – elfogadott jogegységi határozat a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróságokra kötelező. A jogegységi határozatban adott absztrakt jogértelmezés ennél fogva a közzététel időpontjától [Bszi. 42. § (1) bekezdés] kötelező tartalmú. A Kúria Polgári Kollégiuma jogegységi tanácsként eljárva a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések (értve ezalatt a hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződéseket) egyes rendelkezéseinek – a 6/2013. PJE által el nem bírált – tisztességtelensége tárgyában a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében fogadta el a 2/2014. PJE határozatát. Az abban írtak értelmében, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés érvénytelen.

[32] A JPE határozat – az EUB 2/2014. PJE határozatot követően meghozott határozataira is figyelemmel – azt az elvi tartalmú döntést hozta, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás, ha az átlagosan tájékozott észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a forint árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

[33] A Kúria a fentiekre figyelemmel nem értett egyet az eljáró bíróságok azon egyező álláspontjával, amely szerint az I. rendű alperes által a kölcsönszerződésben nyújtott tájékoztatás megfelelt e követelményrendszernek. A Kúria egyértelmű joggyakorlata szerint nem felel meg a tisztességes tájékoztatás követelményének az, ha a szerződés különböző rendelkezéseiből csak kikövetkeztethető az árfolyamkockázat fogyasztóra gyakorolt gazdasági következménye (Gfv.VI.30.074/2020/6., Gfv.VI.30.330/2020/8.). A JPE határozat által megfogalmazott jogértelmezési mércéből az következik, hogy nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének az a tájékoztatás, amelyből az átlagosan tájékozott fogyasztó számára az ugyan érthető, miszerint az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, de az nem, hogy ez akár jelentősen megemelheti fizetési kötelezettségeit, és amely lényegében (csak) arra terjedt ki, hogy az árfolyam a fogyasztó javára és terhére is változhat (Gfv.VII.30.315/2020/5.), mert ez nem elegendő arra, hogy az átlagosan tájékozott fogyasztó megalapozott döntést hozzon.

[34] A perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat bár kétségtelenül elmagyarázza, hogy mit kell érteni deviza alapú hitel alatt (amelynek összege nem magyar forintban, hanem az igényelt devizanemben kerül meghatározásra; a bank a folyósított devizahitel összegét átszámítja forintra, a hitelt forintban bocsátja rendelkezésére, de a tartozást devizában tartja nyilván, a hitel visszafizetése is forintban történik) és kitér mind az árfolyamrésnek, mind a nemzetközi kamatok változásának árfolyamváltozástól független fizetési kötelezettséget befolyásoló hatására, azonban az árfolyamváltozásból eredő kockázatra vonatkozóan csak annyit tartalmaz, hogy „amennyiben a deviza alapú hitel devizaneme és a forint közötti árfolyam

változik, az hatással lesz mind a folyósítandó hitelösszeg, mind a tőkét és kamattartozást is magában foglaló törlesztőrészletek, valamint egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára; abban az esetben, ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilvántartott törlesztőrészletek ellenértékéért, amennyiben gyengül, úgy fizetési terhei nőnek”.

[35] Lényegében tehát annyit tartalmaz, hogy az árfolyamváltozás hatással van a fogyasztó fizetési kötelezettségének a mértékére, ami ezáltal csökkenhet vagy nőhet. Alappal hivatkozott arra a felperes, hogy a tájékoztatás nem hívja fel a fogyasztó figyelmét az általa vállalt reális és az anyagi, gazdasági helyzetét adott esetben súlyosan hátrányosan érintő kockázatra. Maga a kockázatfeltáró nyilatkozat elnevezése is „esetleges kockázatok” tudomásulvételét tartalmazza.

[36] A fogyasztói irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó a pénzügyi szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van többek között az információs szintje tekintetében. A szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának, és következésképpen az átláthatóságnak ezért a 4. cikk (2) bekezdésében írt követelményét kiterjesztő módon kell érteni (C-186/16. 44. pont). Mindezt magának a pénzügyi intézménynek a fogyasztó részére adott tájékoztatásából kell kitűnnie mindazon információnak, amely alapján egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó megalapozott döntéseket hozhat (C-186/16. 49. és 51. pontok). E követelménynek pedig az I. rendű alperes által adott tájékoztatás nem felel meg.

[37] A Kúria az I. rendű alperesnek a perbelivel megegyező árfolyamkockázatról szóló tájékoztatását a JPE határozat közzétételét követően már vizsgálta és az azon alapuló feltételt közbenső ítéletében tisztességtelennek találta (Gfv.VI.30.480/2021/5., Gfv.VI.30.050/2022/5.) E közbenső ítéletekkel szemben előterjesztett jogegységi panasz tárgyában indult eljárásokban a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.040/2022/7. és Jpe.I.60.041/2022/12. számú jogegységi hatályú határozata mindkét közbenső ítéletet hatályában fenntartotta. Kimondta, hogy a Kúria bármely határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható. Így az I. rendű alperes által a felülvizsgálati ellenkérelemben megjelölt, a JPE határozat előtt kelt kúriai határozatok kötelező erejűként már nem hivatkozhatók.

[38] A deviza alapú kölcsönszerződésnek forint alapúvá konvertálhatóságát biztosító szerződési kikötés jelentőségével összefüggésben a Kúria ugyancsak utal a Jpe.I.60.041/2022/12. számú jogegységi hatályú határozatra, az annak [57]-[58] pontjaiban foglaltakra, továbbá arra, hogy a Kúria kötve van a 2/2014. PJE határozathoz, attól nem térhet el. A PJE határozat szerint pedig, ha az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés a tájékoztatás nem megfelelő volta, vagy elmaradása miatt tisztességtelen, a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen, a deviza alapú kölcsönszerződésnek forint alapúvá konvertálhatóságát biztosító szerződési kikötésnek nincs jelentősége a tisztességtelenség megítélése szempontjából.

[39] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett (az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával) a másodlagos keresetének helytadó határozat kérte. Helytállóan hivatkozott arra a II. rendű alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében, hogy a felülvizsgálati kérelemben kért döntés meghozatalára nincs lehetőség, hiszen a jogalap tekintetében elfoglalt álláspontjuk miatt az első- és másodfokon eljáró bíróságok nem vizsgálták az érvénytelenség felperes által kért jogkövetkezményét, így az a felülvizsgálati eljárás tárgyát sem képezheti. A felperes nem kérte (másodlagosan sem) az eljáró bíróságok egyikének új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, azonban – szemben az I. rendű alperes álláspontjával – ez a kérelemhez kötöttség Pp. 2. § (2) bekezdésében meghatározott alapelve figyelembevételével sem eredményezi azt, hogyha

nem hozható az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló, a felülvizsgálati kérelemnek megfelelő ítélet, annak az a jogkövetkezménye, hogy a Kúriának hatályában fenn kellene tartani a jogerős ítéletet.

[40] A Kúria megítélése szerint a kérelemhez kötöttség a jogorvoslati [fellebbezési és ennek megfelelően a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati] petitumok tekintetében kizárólag a Pp. 382. §-a szerint érvényesül akként, hogy ha a fél az ítélet megváltoztatására irányuló kérelem nélkül egyedül az ítélet hatályon kívül helyezését kérte, és az eljárási okból történő hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezése megalapozatlan, a másodfokú bíróság ítéletével – az ügy érdemét nem érintve – az elsőfokú ítéletet helybenhagyja, illetve értelemszerűen a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja (Kúria Pfv.I.20.994/2020/10., Pfv.VII.20.127/2023/6.). Ugyanakkor, ha a fél a felülvizsgálati kérelmében (kizárólag) érdemi döntés meghozatalát kéri, és a Kúria azt állapítja meg, hogy az abban megjelölt okokból a jogerős ítélet jogszabálysértő, azonban nem állnak rendelkezésre a jogszabályoknak megfelelő érdemi döntéshez szükséges adatok, a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján az ügyben eljárt első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja.

[41] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságot a perfelvételi szaktól új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[42] Az új eljárásban a Kúria jelen határozatában kifejtettek alapján az árfolyamkockázatot az adós fogyasztóra telepítő kikötés tisztességtelensége már nem tehető vitássá. A jogkövetkezmények levonása körében az elsőfokú bíróságnak lehetőséget kell adnia a felek részére az EUB C-705/21. számú ítéletének 46. pontjában körülírt keretek között tárgyalások folytatására és a fogyasztói irányelv célkitűzéseinek megfelelő egyezség megkötésre. A felek megegyezésének hiányában az elsőfokú bíróságnak az anyagi pervezetés keretei között fel kell hívnia a felperest a kölcsönszerződés érvénytelensége jogkövetkezményének tárgyában keresete esetleges módosítására, figyelemmel az időközben az EUB által C-705/21. szám alatt, a jogkövetkezmények tárgyában hozott ítéletére, és a Kúria szintén e tárgyban azóta meghozott határozataira (Gfv.VI.30.205/2023/2., Gfv.VI.30.313/2022/9. Gfv.VI.30.206/2023/2.). Ezt követően az alperesek előterjeszthetik módosított ellenkérelmüket, egyéb perfelvételi nyilatkozataikat. Mindezen adatok birtokában, erre vonatkozó indítvány esetén a szükséges bizonyítás lefolytatását követően kerül az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy a felperes fenntartott kereseti kérelméről megalapozott ítéletet hozzon az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeiről.

[43] A Kúria utal arra is, hogy a Gfv.VI.30.204/2023/2. számú végzéssel az EUB-nál előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett, amely C-630/23. szám alatt van folyamatban. Erre figyelemmel a Pp. 123. § (2) bekezdése alapján célszerű megfontolni a megismételt elsőfokú eljárás felfüggesztésének indokoltságát.

[44] A Kúria a Pp. 424. § (4) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeket csak megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróság dönt. Ennek összegét az I. rendű alperes esetében a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés *a*) pontja és 4/A. §-a, a felperes tekintetében a 3. § (2) bekezdés *a*) pontja és 4/A. §-a, míg a II. rendű alperes vonatkozásában a 4. §-a alapján határozta meg. A Kúria a felperes személyes költségmentessége folytán meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték összegét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdése és 50. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

[45] A végzés elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d*) pontja zárja ki.

[46] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [47] 1959. évi IV. törvény 209. § (1) bekezdés
[48] 2016. évi CXXX. törvény 2. § (2) bekezdés, 382. §
[49] 6/2013. PJE határozat, 2/2014. PJE határozat, Jpe.60.015/2021/15. sz. jogegységi hatályú határozat, Jpe.I.60.041/2022/12. sz. jogegységi hatályú határozat
[50] Gfv.VI.30.480/2021/5.; Gfv.VI.30.074/2020/6.; Gfv.VI.30.330/2020/8.; Gfv.VII.30.315/2020/5.; Gfv.VI.30.050/2022/5.

A döntés elvi tartalma

[51] Nem megfelelő a tájékoztatás akkor, ha abból világosan és egyértelműen nem ismerhetők fel az árfolyamkockázat gazdasági következményei. Ha ennek következtében az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselésére vonatkozó rendelkezés tisztességtelen, a szerződés érvénytelen, a deviza alapú kölcsönszerződésnek forint alapúvá konvertálhatóságát biztosító szerződési kikötésnek nincs jelentősége a tisztességtelenség megítélése szempontjából.

[52] A kérelemhez kötöttség a jogorvoslati (fellebbezési, felülvizsgálati) petitumok tekintetében a Pp. 382. §-a szerint érvényesül. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében (kizárólag) érdemi döntés meghozatalát kéri, és a Kúria azt állapítja meg, hogy az abban megjelölt okokból a jogerős ítélet jogszabálysértő, azonban nem állnak rendelkezésre a jogszabályoknak megfelelő érdemi döntéshez szükséges adatok, a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja.

Budapest, 2024. március 6.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

hiteléül:

A kiadmány

S.K.

bírósági ügyintéző

